

De bestuursleden van Oud Hoorn (12)

Gerhard Heinrich Lückens (1917-1942)

Frans Zack

24e jaargang, nummer 4, 15 december 2002

Als we terugkijken op de bestuurlijke carrière van Gerhard Lückens binnen onze vereniging dan is die bijzonder imposant geweest. In totaal was hij vanaf 1917 tot 1942, het jaar van zijn overlijden, zo'n 25 jaar bestuurslid van Oud Hoorn. Daarnaast vervulde hij vanaf 1926 tot 1928 de functie van penningmeester en was bovendien van 1917 tot 1926 archivaris. Samen met J.H. Kerkmeijer, M. Storm, A. Brouwer, L. Roozen en K. Zijp behoort hij tot de mensen die de vereniging van de grond hebben gebracht. Daarnaast is hij de geschiedenis in gegaan als vervaardiger van een groot aantal kunstvoorwerpen die niet alleen in Hoorn maar o.a. ook in Schellinkhout, Enkhuizen en Alkmaar te vinden zijn. Een van de meest bekende werkstukken van de hand van Gerhard Lückens is ongetwijfeld de in 1937 vervaardigde plaquette van J.C. Kerkmeijer die in de hal van het Westfries Museum te vinden is.

Zoals zijn naam al doet vermoeden was Gerhard Heinrich Lückens van Duitse afkomst. Zijn vader, Hermann Gerhard Lücke (1849-1918) en moeder Caroline Dorothee Justine Hanne Hamann (1849-1914) kwamen uit het Noordduitse Oldenburg. Vader Lücke(ns) was wat men noemde, een 'Hollandganger': seizoenarbeiders die gedurende een aantal maanden landbouwwerkzaamheden verrichtten in Nederland. In grote aantallen kwamen Duitse arbeiders naar ons land om te helpen bij o.a. het grasmaaien en turfsteken. In het noordwesten van Duitsland heerste in die periode veel armoede. De bodem in die regio bestond uit zand en heidegrond waarop slechts met veel moeite iets te verbouwen viel. De Duitse arbeiders reisden doorgaans in groepen, steeds dezelfde route naar Nederland volgend.

Rechts op de foto: Ramen 16 en 14, omstreeks 1900. Na het overlijden van Lückens kwam het pand in handen van J. Hoogland. In 1969 is het onbewoonbaar verklaard en een jaar later is de onderpui vervangen door een kanteldeur om de benedenverdieping als garage te kunnen gebruiken. In 1980 liet Hoogland de beide panden 14 en 16 samenvoegen tot één woning. De voordeur van nummer 14 werd verplaatst van de rechter- naar de linkerkant en het raam andersom. De kanteldeur van 16 is vervangen door twee ramen. Het dubbele pand heeft nu nummer 16.

Behalve in de landbouw waren deze gastarbeiders ook vaak werkzaam als tegelbakker, stukadoor of, waar het de vrouwen betrof, als dienstbode. En ondanks dat Hermann Lücke was opgegroeid in een landbouw-milieu wist hij toch hier in Nederland een stukadoorsbedrijf van de grond te brengen. Gerhard Heinrich Lückens (roepnaam Gerard) zijn ouderlijke woning stond op het adres Ramen 16: op de hoek van de Arminiaanse Glop. Daar werd hij op 16 juni 1882 geboren. Al op jeugdige leeftijd bleek hij over een groot tekentalent te beschikken. Het was dan ook zijn tekenleraar, de heer Kerkmeijer, die hem aanmoedigde zich hierop te gaan toeleggen. Nadat hij twee jaar HBS had gevolgd, ging hij naar de tweede klas van de Quellinusschool te Amsterdam. Het was hier dat hij meerdere malen als beste leerling van zijn jaar eindigde. Hij won toen al verschillende prijzen voor tekenen en boetseren.

Op 19 juli 1907 trad Gerard Lückens in het huwelijk met Sophia Jonkman en woonde hij inmiddels op het adres Kruisstraat 18. Na het overlijden van zijn ouders betrok hij met zijn gezin de ouderlijke woning Ramen 16. Enkele jaren voor zijn dood ging hij wonen aan de Ramen 18, aan de andere zijde van het Arminiaanse Glop. Er werden uit dit huwelijk vier kinderen geboren: Caroline (1910), Gerardina (1918), Hermina (1921) en Dirk (1923). Dat betekende héél wat mondjes te voeden en daarom trad Gerhard in de voetsporen van zijn vader en vond werk in het stukadoorsbedrijf. Het werk dat Gerard deed laat zich echter beter omschrijven als modelleur. Dit ook, daar hij zich voornamelijk bezig hield met de gipsen plafondversieringen in patriciërshuizen en de restauratie van oude gebouwen.

Zijn hart ging echter altijd uit naar het tekenen en het vervaardigen van modelleur- en boetseerwerk. Zo vervaardigde hij, ter gelegenheid van hun 12½-jarig huwelijksfeest, een bronzen plaquette van het echtpaar Storm.

Maarten Storm en Maria Groot huwden op 27 mei 1892 en Maarten Storm was één van de mede-oprichters en tevens ook de eerste penningmeester van de Vereniging Oud Hoorn. In 1926 moest Maarten Storm om gezondheidsredenen stoppen met deze werkzaamheden. Op dat moment werd het penningmeesterschap overgenomen door zijn vriend Gerard Lückens die deze functie tot 1928 zou blijven waarnemen en daarna kon overdragen aan H.J. Sindram. Het is niet bekend waar de plaquette met het echtpaar Storm gebleven is.

In 1919 werd Gerard Lückens tot lid van de Commissie voor het Westfries Museum te Hoorn gekozen. Vanaf 1922 was hij tweede secretaris en functioneerde in die hoedanigheid tot zijn overlijden in 1942. Op zondagmiddag was hij vaak als suppoost te vinden in het Westfries Museum. Hij was enthousiast verzamelaar van historische voorwerpen en schonk talrijke zaken aan het museum. Verder was Gerard Lückens actief als lid van de Hoornse gymnastiekvereniging 'Uitspanning door Inspanning/Willem van Oranje' en was hij brandmeester bij de vrijwillige brandweer.

Gerhard Heinrich Lückens (1882-1942)

De lijst van bekende werkstukken van Gerard Lückens telt bijna vijftig onderwerpen. Daarvan noemen we nog de in 1936 vervaardigde plaquette die herinnert aan dr. H.C. van der Lee en die in Enkhuizen te vinden is. Ook in Alkmaar is een bronzen plaquette te vinden en wel op het monument aan de Prinses Julianalaan. Deze plaquette herinnert aan dr. J.M. van Dam. Gerard Lückens is op 31 juli 1942 overleden, kort na zijn zestigste verjaardag. Veel over het leven en werk van Gerard Lückens is te lezen op de eigen Lückens-website. Deze site is te vinden onder: <http://www.luckens.nl/> en wordt verzorgd door zijn in Den Haag wonende kleindochter Marry en haar echtgenoot Aad Moget.